

Motion till riksdagen 2018/19:958

av **Johan Hultberg (M)**

Myndigheters handel med personuppgifter

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över myndigheters handel med personuppgifter samt berörd lagstiftning och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Svenska medborgare finns enligt Datainspektionen registrerade i ett hundratal register och databaser. Uppgifter om inkomst, civilstånd, betyg, bostadsort och mycket annat omfattas av offentlighetsprincipen. Det innebär att uppgifterna kan lämnas ut till den som efterfrågar dem. Myndigheternas många och omfattande register ger dem också ett stort ansvar för skyddet av den personliga integriteten.

Utlämnandet av uppgifter regleras av offentlighetsprincipen, personuppgiftslagen (PuL), så kallade registerförfattningar och ett antal myndighetsinstruktioner. Enligt offentlighetsprincipen är myndigheter skyldiga att lämna ut allmänna handlingar på begäran.

Enligt personuppgiftslagen får personuppgifter endast behandlas om den enskilde har lämnat sitt samtycke eller om det finns annan rättslig grund för behandlingen. Personuppgiftslagen säger också att personuppgifter endast får samlas in för särskilda ändamål och därefter inte behandlas för nya ändamål som inte är förenliga med de ursprungliga. Personuppgifter får heller inte behandlas för ändamål som berör direkt marknadsföring, om den enskilde skriftligen meddelar att han eller hon motsätter sig sådan behandling (promemoria Justitiedepartementet 2013-08-15).

Bestämmelserna om hur personuppgifter får behandlas av myndigheter eller inom vissa verksamheter har dock företräde framför personuppgiftslagen. Ansvaret för denna så kallade registerförfattning är spritt inom Regeringskansliet. Hanteringen av personuppgifter kan även bestämmas av myndigheternas instruktioner. Då är det myndighetsansvarigt departement som ansvarar för respektive instruktion.

I dag finns det vissa myndigheter som inbringar betydande summor på att sälja personuppgifter vidare. Transportstyrelsen, Bolagsverket, CSN och Skatteverket är myndigheter som tjänar pengar på att sälja vidare uppgifter till marknadsanalysföretag. Trots personuppgiftslagens skrivning om att uppgifter inte får behandlas för nya ändamål som inte är förenliga med de ursprungliga agerarna sannolikt myndigheterna inom lagens ramar.

De sanktioner som finns består av förelägganden från tillsynsmyndigheten Datainspektionen. Föreläggandet är inte tvingande men det sänder en viktig signal till de myndigheter som säljer uppgifter vidare.

En aspekt som är särskilt bekymmersam när det gäller myndigheters handel med personuppgifter är att myndigheterna förlorar ansvaret när uppgifterna säljs vidare i nästa led. Denna hantering hotar den personliga integriteten. När stora mängder uppgifter hamnar utanför myndigheternas kontroll ökar tillika risken för att de används till identitetsstöld eller annan brottslighet.

Vi bör värna den svenska offentlighetsprincipen men samtidigt inte blunda för problem kopplat till dess tillämpning. Inte minst finns det skäl, bland annat de som ovan anförts, att se över hur offentlighets- och sekretesslagen påverkats av att digitaliseringen som på gott och ont underlättat och skapat helt nya möjligheter att begära ut, sammanställa och nyttja personuppgifter. Att långsiktigt värna offentlighetsprincipen förutsätter att missbruk av densamma beivras. Intentionen med offentlighetsprincipen var inte att statliga myndigheter ska bedriva kommers med personliga uppgifter. Här behövs därför en annan avvägning mellan offentlighetsprincipen och den personliga integriteten.

Slutsatsen är att de lagar och regler som omgärdar hanteringen av personuppgifter, trots Datainspektionens markering, är i behov av en bred översyn i syfte att stärka den personliga integriteten samtidigt som offentlighetsprincipen fortsatt värnas.

Johan Hultberg (M)